

Nr 14

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande anslag för budgetåret 1959/60 till avlöningar, omkostnader och byggnadskostnader vid statens skogsskolor ävensom till förberedande skogskurser jämte i ärendena väckta motioner, m. m.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln, punkterna 134—137 (s. 353—368) föreslagit, att riksdagen måtte för budgetåret 1959/60 anvisa till Ersättning till domänverkets fond för utgifter vid statens skogsskolor m. m.: Avlöningar, till Ersättning till domänverkets fond för utgifter vid statens skogsskolor m. m.: Omkostnader m. m., till Byggnads- och underhållsarbeten vid statens skogsskolor m. m. samt till Förbedande skogskurser följande respektive anslag, nämligen förslagsanslag av 538 400 kr., förslagsanslag av 663 800 kr., reservationsanslag av 60 400 kr. och förslagsanslag av 64 300 kr.

Vidare har Kungl. Maj:t i den till riksdagen den 3 januari 1959 avlåtna propositionen nr 2 (bilaga 5, punkt 5, s. 25) föreslagit riksdagen att till Byggnads- och underhållsarbeten vid statens skogsskolor m. m. å tillägsstat II till riksstaten för budgetåret 1958/59 anvisa ett reservationsanslag av 535 000 kr.

Utskottet har i detta sammanhang behandlat följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 174 av fröken *Ranmark m. fl.* likalydande med II: 231 av herr *Ståhl m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte till Värmlands och Örebro läns skogsskola i Gammelkroppa för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag å förslagsvis 39 000 kr.;

2) I: 355 av herr *Hansson, Nils*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om den förberedande skogskursens avveckling och ersättande med någon av de ungdomskurser, som under skogsstyrelsens överinseende anordnas av skogsvårdsstyrelserna vid deras skogsbruksskolor.

Beträffande det närmare innehållet i motionerna får utskottet hänvisa till motionerna II: 231 och I: 355.

Över motionen I: 355 har utlåtanden avgivits av statskontoret, skogsstyrelsen, domänstyrelsen, styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut, styrelsen för statens skogsmästarskola, Sveriges skogsägareförbund, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Svenska skogs-

mästareförbundet, Sveriges kronojägareförbund, Sveriges länsstogvaktareförbund och Sveriges skogstjänstemannaförbund.

I. Anslagsäskanden

1:o) Ersättning till domänverkets fond för utgifter vid statens skogsskolor
m. m.: Avlöningar

Domänstyrelsen har i sin anslagsskrivelse hemställt, att anslaget höjes med 145 300 kr., enligt följande beräkning.

	Anslag 1958/59	Ökning
1. Statens skogsskolor		
a) avlöningar till tjänstemän	253 300	+ 39 500
b) avlöningar till gårdskarlar	24 900	+ 25 100
c) ersättningar till speciallärare	11 800	+ 6 000
2. Tillfälliga skogsskolekurser		
a) avlöningar till tjänstemän	61 900	+ 50 700
b) avlöningar till gårdskarlar	5 100	+ 7 900
c) ersättningar till speciallärare	3 500	+ 2 500
d) ersättning till skrivhjälp	3 600	+ 4 400
3. Statens förberedande skogskurser		
a) avlöningar till tjänstemän	95 300	+ 7 200
b) avlöningar till gårdskarlar	2 000	+ 2 000
c) ersättningar till speciallärare	2 300	—
	<hr/> 463 700	+ 145 300

Departementschefen har — efter redogörelse för domänstyrelsens motivering för äskandena — anfört följande.

»På grund av automatiska löneförändringar bör posten till avlöningar till tjänstemän vid statens skogsskolor ökas med 8 100 kronor.

I föregående års statsverksproposition anmäldes under skogsskolornas avlöningsanslag för innevarande budgetår i sina huvuddrag ett av 1956 års skogsskoleutredning avgivet betänkande rörande statens skogsskolor. I samband därmed uttalade jag beträffande målet för skogsskoleutbildningen, att jag delade utredningens uppfattning att undervisningen vid skogsskolorna bör ge eleverna en enhetlig fackutbildning, oavsett deras framtida verksamhet. Utbildningen till arbetsledare borde därvid särskilt betonas. Mot detta uttalande anfördes ingen erinran från riksdagens sida. Jag är på grund härav beredd tillstyrka, att posten till ersättningar till speciallärare vid statens skogsskolor höjes med 4 000 kronor för utökning av undervisningen i arbetsledningens psykologi. Till följd av ändrade timlärararvoden bör posten vidare uppräknas med 2 000 kronor.

Domänstyrelsens olika yrkanden om ökad medelsanvisning till de tillfälliga skogsskolekurserna har i huvudsak sin grund i att för nästa bud-

getår erfordras medel till verksamheten vid Östads tillfälliga skogsskolekurs under helt år mot att för innevarande budgetår medel blott behövt anvisas för de 2 första utbildningsmånaderna. Av nu angivna skäl bör posten till avlöningar till tjänstemän vid tillfälliga skogsskolekurser höjas med 44 100 kronor och för ersättning till skrivhjälp beräknas ett 4 400 kronor högre belopp än som anvisats för löpande budgetår. Förstnämnda post bör därutöver uppräknas med 1 700 kronor för täckande av vissa automatiska löneförändringar. Mot domänstyrelsens beräkning av avlöningskostnaderna för gårdskarlar vid de tillfälliga skogsskolorna har jag ingen erinran. För ändamålet bör sålunda beräknas en ökad medelsanvisning av 7 900 kronor. Jag kan vidare biträda domänstyrelsens förslag att posten till ersättningar till speciallärare vid skogsskolekurserna till följd av tillkomsten av Östads skogsskola, höjda timlärararvoden samt anlåtande av speciallärare i ämnet arbetsledning bör ökas med 2 500 kronor, varav 1 500 kronor torde böra avse utbildningen i arbetsledning.

Någon ytterligare anslagsuppräknings för nästa budgetår anser jag mig icke böra förorda.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat synes anslaget böra uppföras med $(463\,700 + 8\,100 + 4\,000 + 2\,000 + 44\,100 + 4\,400 + 1\,700 + 7\,900 + 2\,500 =) 538\,400$ kronor, vilket innebär en ökning av medelsanvisningen i förhållande till innevarande budgetår med 74 700 kronor.»

2:o) Ersättning till domänverkets fond för utgifter vid statens skogsskolor m. m.: Omkostnader m. m.

I sin anslagsframställning har *domänstyrelsen* hemställt, att anslaget höjes med 303 000 kr. enligt följande beräkning.

	Anslag 1958/59	Ökning eller minskning
A. Statens skogsskolor		
1. reseersättningar	13 900	+ 5 700
2. expenser och underhåll	170 300	+ 151 000
B. Tillfälliga skogsskolekurser		
1. reseersättningar	6 700	+ 9 200
2. expenser och underhåll	76 700	+ 25 400
3. studiehjälp	28 700	+ 31 000
4. kostnader för lokalstyrelser	1 300	+ 500
C. Värmlands och Örebro läns skogsskola i Gammelkroppa studiehjälp	20 000	+ 20 000
D. Statens förberedande skogskurser		
1. reseersättningar	12 700	— 500
2. expenser och underhåll	34 100	+ 4 700

	Anslag 1958/59	Ökning eller minskning
E. Gemensamma kostnader för speciella ändamål		
1. pedagogisk kurs för lärarpersonal		+ 10 000
2. urvalstest vid antagning av elever till skogsskolor		+ 21 000
3. skogsskolornas 100-årsjubileum år 1960		+ 25 000
		<hr/>
		+ 303 000

Efter att ha redogjort för de av domänstyrelsen åberopade motiven för medelsäskandena ävensom för ett av statskontoret i ärendet avgivet utlåtande har *departementschefen* anfört följande.

»Vad först angår de 5 ordinarie skogsskolorna bör posten till reseersättningar uppräknas med 600 kronor för täckande av vissa automatiska utgiftsökningar. Under anslagsposten till expenser och underhåll kan jag icke förorda någon ökad medelsanvisning för löpande expenser. För ändamålet bör därför beräknas ett oförändrat belopp av 144 300 kronor. I övrigt kan jag under denna post tillstyrka, att för nästa budgetår anvisas 5 100 kronor för anskaffande av viss undervisningsmateriel vid Hällnäs, Bjurfors och Kolleberga skogsskolor och 1 900 kronor för anskaffande av vissa matsalsmöbler m. m. till Hällnäs skogsskola.

Domänstyrelsen har i anslutning till sina äskanden under nu behandlade post anmält, att elevhemmet vid Bispgårdens skogsskola i juni förra året totalspolierades av brand, vilket medfört, att medel behöver anvisas dels för uppförande av ny elevbostad och matsal, dels för anskaffande av inventarier och utrustning för sagda anläggningar, dels ock för bestridande av kostnaderna för att eleverna måste inackorderas i samhället under den tid, som åtgår för att färdigställa ny elevbostad. Sistnämnda kostnader beräknar domänstyrelsen till 10 000 kronor. Mot denna styrelsens beräkning har jag icke något att invända. Posten till expenser och underhåll bör sålunda höjas med 10 000 kronor för sagda ändamål.

I samband med äskandet av medel till anskaffning av inventarier och utrustning till en nyuppförd anläggning vid Bispgårdens skogsskola pekar domänstyrelsen på att den årliga utbildningskapaciteten vid de förberedande skogskurserna är otillräcklig i förhållande till den utbildningskapacitet, som föregående år beslöts i fråga om skogsskoleutbildningen. Vidare anför styrelsen i sammanhanget, att 1956 års skogsskoleutrednings förslag till utbildning nu bör framläggas för principiellt godkännande av riksdagen samt nybyggnad och utrustning vid Bispgården planeras för en utbildning, anordnad i enlighet härmed. Därigenom skulle enligt styrelsens mening skapas möjlighet att vid denna skola, intill dess den av utredningen föreslagna undervisningsordningen vid skogsskolorna kunnat genomföras, tillfälligt anordna en förberedande skogskurs med plats för 10 elever för täckande av ett underskott på kvalificerade sökande till skogsskolorna som eljest skulle uppkomma. Enligt styrelsen erfordras under detta anslag för nästa

budgetår endast medel till anskaffande av inventarier och utrustning för anläggningarna samt den föreslagna vidgade utbildningen. Sammanlagt beräknas ifrågavarande anskaffning draga en kostnad av 54 500 kronor. Enligt vad jag under hand erfarit av domänstyrelsen, beräknas av detta belopp 29 500 kronor falla på den förberedande skogskursen.

För egen del vill jag i likhet med statskontoret erinra om att jordbruksutskottet förra året i ett uttalande, vilket icke föranledde någon invändning från riksdagens sida, fäste uppmärksamheten på skogsskoleutredningens konstaterande, att statens förberedande skogskurs icke givit enbart goda erfarenheter, då dels sökande alltför länge får vänta på inträde, dels kursen kommer för sent i utbildningen. Med hänsyn härtill förutsatte utskottet, att Kungl. Maj:t vid sitt fortsatta övervägande av frågan om skogsskoleundervisningens organisation särskilt beaktade här berörda spörsmål. Då jag delar uppfattningen, att kapaciteten vid de förberedande skogskurserna är otillräcklig, har jag icke något emot att anläggningarna vid Bispgården vid ett nyuppförande dimensioneras så, att möjlighet skall finnas att dit förlägga en förberedande skogskurs för 10 elever. Såsom statskontoret anfört synes ett dylikt arrangemang under angivna förhållanden även vara ekonomiskt fördelaktigt för statsverket. Då statsmakterna, såsom statskontoret jämväl berört, så sent som föregående år tagit ställning för ett bibehållande av statens förberedande skogskurser och för en oförändrad studietid vid skogsskolorna, torde emellertid en dylik kurs böra ges en fast utformning i enlighet med vad som gäller för statens nuvarande förberedande skogskurser. Under hänvisning till det anförda vill jag förorda, att medel under detta anslag för nästa budgetår anvisas till anskaffande av inventarier och utrustning till såväl skogsskola som förberedande skogskurs vid Bispgården. Medelsanvisningen för ändamålet synes dock kunna begränsas till 45 000 kronor, varvid 20 000 kronor avses för skogsskolans behov och därför torde tillföras skogsskolornas anslagspost till expenser och underhåll medan återstoden eller 25 000 kronor bör tillföras motsvarande post för de förberedande skogskurserna. Till frågan om byggnadskostnaderna för ifrågavarande anläggningar torde jag få återkomma under nästföljande anslagspunkt. I anledning av vad jag i det föregående föreslagit synes nyssnämnda post till expenser och underhåll vid statens skogsskolor behöva uppföras med 181 300 kronor, eller med ett 11 000 kronor högre belopp än för innevarande budgetår.

Vad härefter angår de tillfälliga skogsskolekurserna biträder jag domänstyrelsens förslag under posterna till reseersättningar, till studiehjälp samt till kostnader för lokalstyrelser. Dessa anslagsposter torde därför böra uppföras med 15 900, 59 700 och 1 800 kronor. Beträffande posten till expenser och underhåll kan jag icke förorda, att medel anvisas för anskaffande av en buss för Bjärka-Säby tillfälliga skogsskolekurs. Enligt min mening bör för nästa budgetår ifrågavarande post uppföras med 91 000 kronor. Tillhoppa innebär detta en ökning av medelsanvisningen till de tillfälliga skogsskolekurserna med 55 000 kronor.

I överensstämmelse med domänstyrelsens beräkningar bör vidare till studiehjälp åt elever vid Värmlands och Örebro läns skogsskola i Gammelkroppa för nästa budgetår anvisas ett belopp av 40 000 kronor, vilket i förhållande till innevarande budgetårs medelsanvisning innebär en ökning med 20 000 kronor.

I fråga om statens förberedande skogskurser kan jag tillstyrka att posten till expenser och underhåll — utöver tidigare föreslagen engångsanvisning av 25 000 kronor till Bispgården — för nästa budgetår tillföres 4 000 kronor för komplettering av utrustningen till motorsågsundervisningen. Den till de förberedande kurserna hänförliga posten till reseersättningar bör i enlighet med domänstyrelsens förslag sänkas med 500 kronor.

Vad gäller domänstyrelsens yrkanden i övrigt under detta anslag kan jag endast tillstyrka, att medel för nästa budgetår anvisas för vissa försök rörande lämpligheten att komplettera inträdesproven till skogsskolorna med urvalstest. För ändamålet torde dock en medelsanvisning av 15 000 kronor vara tillräcklig.

Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med $(533\,700 + 600 + 11\,000 + 55\,000 + 20\,000 + 25\,000 + 4\,000 - 500 + 15\,000 =)$ 663 800 kronor, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en ökning med 130 100 kronor.»

3:o) Byggnads- och underhållsarbeten vid statens skogsskolor m. m., avseende anslag för budgetåret 1959/60

Domänstyrelsen har i sin anslagsskrivelse hemställt, att för ändamålet måtte anvisas 619 100 kr. enligt följande fördelning

	Förslag
1. Samtliga 5 skogsskolor	
Löpande underhålls- och smärre förbättringsarbeten på byggnadsbeståndet	30 000
2. Hällnäs skogsskola	
Diverse byggnads- och underhållsarbeten	25 000
3. Fyllnadsanslag för byggnadsarbeten vid de ordinarie skogsskolorna till vilka anslag anvisats för budgetåren 1954/55—1957/58	14 000
4. Uppförande av elevbostad, matsal och panncentral vid Bispgårdens skogsskola	535 000
5. Statens förberedande skogskurser	
Diverse byggnads- och underhållsarbeten	6 900
6. Tillfälliga skogsskolan vid Bjärka-Säby	
Diverse byggnads- och underhållsarbeten	8 200
	619 100

Departementschefen har — efter att ha redogjort för domänstyrelsens motiveringar för yrkandena ävensom för ett av statskontoret avgivet yttrande i ärendet — anfört följande.

»Under nästföregående anslagspunkt anförde jag, att jag delade den av fjolårets förra riksdag framförda uppfattningen, att kapaciteten vid de förberedande skogskurserna är otillräcklig, varför jag förklarade mig icke ha något emot att anläggningarna vid Bispgården i samband med ett nyuppförande efter den brand, som föregående år drabbade skolan, dimensioneras så att möjlighet skall finnas att dit förlägga även en förberedande skogskurs. Under förevarande anslag äskar domänstyrelsen 535 000 kronor för uppförande av elevbostad, matsal och panncentral vid ifrågavarande skogsskola, varvid utbyggnaden planerats så att en förberedande skogskurs för 10 elever skall kunna inordnas i anläggningen. Mot styrelsens beräkning av kostnaderna för ändamålet har jag icke något att erinra. I detta sammanhang vill jag emellertid understryka vikten av att alla ansträngningar göres för att hålla nere kostnaderna för statliga och andra med statsmedel finansierade byggnadsföretag. Jag utgår därför ifrån att möjligheterna till kostnadsbesparingar noggrant beaktas vid såväl planeringen som utförandet av nu ifrågavarande byggnad. Då jag finner det angeläget att ifrågavarande byggnadsarbeten kan påbörjas snarast möjligt, anser jag att omfördälda belopp av 535 000 kronor bör anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår. Jag återkommer med ett yrkande härom senare denna dag.

Vad härefter angår övriga under detta anslag framförda yrkanden, kan jag tillstyrka vad domänstyrelsen äskat beträffande medel till löpande underhåll och smärre förbättringsarbeten vid samtliga 5 skogsskolor samt för diverse byggnads- och underhållsarbeten vid statens förberedande skogskurser. För nyssnämnda ändamål bör sålunda anvisas 36 900 kronor. Där emot anser jag mig icke kunna i full utsträckning biträda övriga under denna punkt redovisade förslag. Beträffande Hällnäs skogsskola bör sålunda endast anvisas 17 000 kronor för viss installation i vaktmästarbostaden, för översyn av vatten- och ledningssystemet samt för vissa reparationer av föreståndarbostaden. För översyn av vatten- och ledningssystem samt för vissa sanitära installationer vid Bjärka-Säby tillfälliga skogsskolekurs bör vidare beräknas 6 500 kronor. Däremot kan jag icke tillstyrka det begärda fyllnadsanslaget till tidigare byggnadsarbeten.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat, bör till byggnads- och underhållsarbeten vid statens skogsskolor m. m. för nästa budgetår anvisas ett anslag av $(36\ 900 + 17\ 000 + 6\ 500 =)$ 60 400 kronor. I förhållande till medelsanvisningen under motsvarande anslag för innevarande budgetår innebär detta en minskning med 64 600 kronor.»

4:o) Byggnads- och underhållsarbeten vid statens skogsskolor m. m., avseende tilläggsanslag för budgetåret 1958/59

Departementschefen har under återropande av sitt under nästföregående punkt återgivna anförande till statsrådsprotokollet föreslagit riksdagen att å tilläggsstat II till innevarande budgetårs riksstat anvisa ytterligare 535 000 kr.

5:o) Förberedande skogskurser

I sin anslagsskrivelse har *skogsstyrelsen* hemställt, att anslaget höjes med 11 000 kr., enligt nedanstående beräkning.

	Anslag 1958/59	Ökning eller minskning
1. Arvode till huvudlärare	29 100	+ 4 500
2. Resekostnadsersättning och traktamente till lärare ...	9 500	— 3 500
3. Speciallärare	3 000	—
4. Skolans driftskostnader	9 000	+ 10 000
5. Elevernas resor till avlägsna arbetsplatser och studie- resor	2 500	—
6. Annonser och diverse	2 000	—
7. Premier till elever	400	—
	<hr/> 55 500	+ 11 000

Styrelsen har i skrivelsen bl. a. anfört, att ifrågavarande anslag avser bestridande av kostnaderna för de förberedande skogskurser som skogsstyrelsen svarar för. Under budgetåret 1957/58 anordnades kurserna vid Asa skogsbruksskola i samarbete med skogsvårdsstyrelsen i Kronobergs län och vid kursgården i Junsele i samarbete med skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län. Båda kurserna pågick under tiden februari—juni. Utbildningsledarna vid resp. skogsvårdsstyrelse fungerade som föreståndare för kurserna och vid vardera styrelsen har en länsskogsaktare, som normalt är sysselsatt inom undervisningsverksamheten, tjänstgjort som biträdande lärare.

Skogsvårdsstyrelserna i nämnda båda län har under hand meddelat, att de på grund av den ökade yrkesutbildningsverksamheten i fortsättningen icke är i stånd att ställa utbildningsledare, undervisningspersonal och skolor till förfogande för förberedande skogskurser. Med anledning härav har skogsstyrelsen ansett sig böra föreslå en i viss mån ändrad organisation för dessa kurser. Styrelsen har redan innevarande budgetår företagit den ändringen att kursen i Junsele förlagts till tiden augusti—december, medan kursen i Asa avses att liksom tidigare hållas under februari—juni. Därmed har det blivit möjligt att arvodesanställa en särskild föreståndare för de båda kurserna, varigenom utbildningsledarna hos resp. skogsvårdsstyrelse kunnat frikopplas från dessa kurser. Ämbetsverket avser att fr. o. m. 1959/60 vidta samma arrangemang beträffande den biträdande läraren. Det förutsättes dock att kurserna även i fortsättningen drives i visst samarbete med skogsvårdsstyrelse.

Då fasta lärare anställs för ifrågavarande utbildning, bör enligt skogsstyrelsen båda kurserna lämpligen anordnas vid samma skola. 3 skogsskolor finns f. n. inrättade i södra Sverige, nämligen i Bjärka-Säby, Kolleberga och Östad, medan endast en förberedande skogskurs, nämligen den vid Asa, anordnas söder om Bergslagen. Skogsstyrelsen finner det därför lämpligt att styrelsens bägge kurser i fortsättningen förläggas till södra Sverige. Så-

som anförts vid framförandet av äskandena under skogsvårdsstyrelsernas omkostnadsanslag kan den planerade skogsbruksskolan i Vartorp, Kronobergs län, tills vidare utnyttjas för förberedande skogskurser under förutsättning av en enklare renovering. Styrelsen utgår från att det nästkommande budgetår skall bli möjligt att förlägga dess förberedande skogskurser till Vartorp.

Departementschefen har — efter närmare redogörelse för skogsstyrelsens beräkning av de särskilda utgiftsposterna — anført följande.

»Såsom framgår av förestående redogörelse torde möjligheter icke föreligga att nästa budgetår utnyttja Asa skogsbruksskola och kursgården vid Junsele för de 2 förberedande skogskurser, som skogsstyrelsen svarar för. Med anledning härav har styrelsen föreslagit en i viss mån ändrad organisation för dessa kurser. Båda kurserna föreslås sålunda skola förläggas till en planerad skogsbruksskola i Vartorp, Kronobergs län, varvid en kurs avses äga rum på hösten och en på våren. Mot denna anordning har jag icke något att invända. Jag kan vidare tillstyrka, att den årliga anställningstiden för föreståndare och biträdande lärare utsträcker i enlighet med styrelsens förslag. Däremot kan jag icke förorda, att arvudet till biträdande lärare beräknas efter högre löneklass än A 12. På grund härav synes ökningen av posten till arvode till huvudlärare böra begränsas till 2 300 kronor.

Då jag icke har något att erinra mot skogsstyrelsens anslagsberäkning i övrigt, torde anslaget sammanlagt böra höjas med 8 800 kronor till 64 300 kronor.»

II. Yttranden över motionen I: 355

Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut har hänvisat till vad *skogshögskolans lärarråd*, som erhållit styrelsens uppdrag att avge yttrande över motionen I: 355, anført i silt den 12 februari dagtecknade utlåtande. Lärarrådet har däri anført i huvudsak följande.

I sin motion väcker herr Hansson förslag att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall anhålla om den förberedande skogskursens avveckling och ersättande med någon av de ungdomskurser, som under skogsstyrelsens överinseende anordnas av skogsvårdsstyrelserna vid deras skogsbruksskolor. I sin motion hänvisar Hansson till jordbruksutskottets utlåtande nr 1 till 1958 års riksdag, i vilket utlåtande jordbruksutskottet hänvisar till 1956 års skogsskoleutrednings konstaterande att statens förberedande skogskurs inte givit enbart goda erfarenheter, då de sökande alltför länge få vänta på inträde, dels kursen kommer för sent i utbildningen.

Lärarrådet kommer i det följande att begränsa silt yttrande till de verkningar det i motionen väckta förslaget skulle ha för skogshögskolans del.

Skogshögskolans lärarråd, som den 8 oktober 1957 yttrade sig till styrelsen över den förberedande skogskursen med anledning av nådig remiss av 1956 års skogsskoleutrednings betänkande till styrelsen, får härmed bekräfta, att någon förändring av lärarrådets principiella inställning till den förberedande skogskursen sedan dess ej ägt rum. Lärarrådet har alltså fort-

farande den uppfattningen att statens förberedande skogskurs liksom andra motsvarande skogskurser anordnade av skogsstyrelsen och Järnkontoret ej motsvara de fordringar skogshögskolan för sin del måste uppställa på en kurs, som förbereder för inträde vid skogshögskolan. Oavsett vilken utformning den s. k. fria praktiken i skogsbruket erhåller har nämligen den förberedande skogskursen en viktig uppgift att fylla genom att avlasta skogshögskolan den elementära undervisning, som ej hör hemma på en högskola, samt genom att garantera, att samtliga studerande, när de börja vid högskolan, verkligen besitta den kännedom av skogsbrukets praktiska detaljer, som har förutsatts vid planläggandet av undervisningen vid skogshögskolan.

Därest statens förberedande skogskurs, som hittills mottagit den helt övervägande delen av de sökande till skogshögskolan, kommer att upphöra, måste den förberedande utbildningen för skogshögskolan ordnas på annat sätt. Den utväg, som anvisas av motionären, att ersätta den förberedande skogskursen med någon av de ungdomskurser, som under skogsstyrelsens överinseende anordnas av skogsvårdsstyrelserna vid deras skogsbruksskolor, synes icke lärarrådet medföra en tillfredsställande lösning för skogshögskolans del. Den föreslagna kursen skulle uppenbarligen inte avhjälpa de olägenheter, som — enligt vad i det föregående anförts — vidlåda den nuvarande förberedande skogskursen i vad avser dess lämplighet för skogshögskolan. Ur skogshögskolans synpunkt måste det vara ett bestämt krav, att den förberedande skogskursen klart avpassas till den fortsatta utbildningen vid skogshögskolan och sålunda utgör en integrerande del av denna under ledning eller medinflytande från skogshögskolan och helt avsedd för dem, som skola fortsätta sin utbildning vid högskolan.

Denna fråga är för närvarande föremål för överläggningar i 1956 års skogshögskole- och skogsforskningsutredning, där skogshögskolans lärarråd, när tillfälle gives, kommer att framföra ovanstående synpunkter.

Sveriges Skogsägareföreningars riksförbund har i yttrande den 16 februari 1959 tillstyrkt en omläggning i motionens syfte under vissa angivna förutsättningar. Förbundet har därvid anförts bl. a. följande.

Riksförbundet har tidigare i sitt yttrande över betänkande avgivet av 1956 års skogsskoleutredning hävdats den linjen, att tillfälle till utbildning bör beredas alla sökande till skogsskolor som, ehuru fullt meriterade, på grund av utrymmesbrist ej kunnat antagas. Som motionären framhåller, har det visat sig, att de förberedande skogskurserna är en flaskhals, som ytterligare fördröjer eller förhindrar många sökande att vinna inträde vid skogsskolorna. Av denna anledning anser riksförbundet, att de förberedande skogskurserna bör ersättas av skogsvårdsstyrelsernas ungdomskurser.

Såsom framgår av 1956 års skogsskoleutredning (sid. 73), måste emellertid ett slopande av de förberedande skogskurserna följas av en viss förlängning av skogsskolekursen. En sådan förlängning måste givetvis komma att beröra såväl skogsskolornas undervisningsplaner som också deras lärarpersonal. Ett genomförande av den av motionären föreslagna reformen förutsätter sålunda en samtidig omläggning av skogsskolornas kursplaner.

Vidare kan det ifrågasättas, huruvida skogsvårdsstyrelserna med ungdomskurser i sin nuvarande utformning äger tillräckliga resurser för den utbildning, som skulle åläggas dem, därest de skulle komma att ersätta de förberedande skogskurserna. Denna fråga synes behöva bli föremål för en utredning inom skogsstyrelsen, som i sista hand är ansvarig för ungdomskursernas uppläggning.

Under förutsättning att en tillfredsställande lösning kommer till stånd av de följdverkningar i ovannämnda avseenden, som motionens förslag drar med sig, vill riksförbundet tillstyrka en omläggning i motionens syfte.

I yttrande den 18 februari 1959 har *statskontoret*, som ansett sig icke böra tillstyrka motionen, anfört i huvudsak följande.

Såsom motionären anfört föreslog 1956 års skogsskoleutredning, att de förberedande skogskurserna skulle slopas. Vid riksdagsbehandlingen av frågan år 1958 uttalade föredragande departementschefen (prop. I/IX sid. 477), att han icke vore beredd tillstyrka utredningens förslag på denna punkt. Utskottet biträdde departementschefens uppfattning men uttalade, att de ifrågavarande kurserna icke givit enbart goda erfarenheter, varför utskottet förutsatte, att Kungl. Maj:t skulle vid sitt fortsatta övervägande av frågan om skogsskoleundervisningens organisation särskilt beakta frågan om ett bibehållande av kurserna. Riksdagen fattade beslut i enlighet med vad utskottet hemställt. Då några nya synpunkter på frågan icke anförts i motionen och då statsmakterna så sent som år 1958 tagit ställning för ett bibehållande av de förberedande skogskurserna, anser statskontoret sig icke böra förorda bifall till motionen.

Sveriges kronojägareförbund, *Sveriges länsskogvaktareförbund* och *Sveriges skogstjänstemannaförbund* har i gemensamt yttrande, dagtecknat den 21, 23 och 25 februari 1959, bestämt avstyrkt bifall till motionen och därvid anfört huvudsakligen följande.

Vi har vid skilda tillfällen i fråga om skogsskoleundervisningens utformning hävdat, att det med hänsyn till det nutida skogsbrukets behov av kvalificerade skogstjänstemän är nödvändigt att studietiden vid skolorna utsträcker till att omfatta minst två år. Som vi framhållit i vårt gemensamma yttrande över 1956 års skogsskoleutrednings betänkande medgav utredningens direktiv beklagligtvis inte en så allsidig prövning av frågan, att en reell förlängning av undervisningstiden kunde övervägas. Utifrån dessa utgångspunkter anslöt vi oss i princip till utredningens förslag, vilket bl. a. innebar att den förberedande skogskursen skulle slopas i sin nuvarande form. Detta sammanhänge emellertid med att de delar av kursen som närmare sammanhör med undervisningen i skogsskolan, skulle inlemmas i denna undervisning. Utbildningen vid den förberedande skogskursen skulle sålunda endast till mindre del överflyttas till den allmänna yrkesutbildningen för skogsarbetare, som avsågs komma att ingå i förutbildningen till skogsskola.

Departementschefen har vid sin behandling av utredningens förslag i statsverkspropositionen 1958 (IX ht. s. 476) anfört att betänkandet enligt hans mening inrymmer betydelsefulla förslag till effektivisering av skogsundervisningen. Det statsfinansiella läget vore emellertid sådant, att förslag till genomförande av den aktuella reformen rörande skogsskoleundervisningen inte ansågs böra föreläggas riksdagen. Departementschefen anförde vidare att han inte vore beredd tillstyrka utredningens förslag att slopa statens förberedande skogskurs.

Jordbruksutskottet anslöt sig i stort till Kungl. Maj:ts förslag i ärendet. Det är att märka att det av motionären citerade uttalandet av utskottet rörande frågan om slopande av den förberedande skogskursen innebär, att Kungl. Maj:t borde vid sitt fortsatta övervägande av frågan om skogsskoleundervisningens organisation beakta detta spörsmål. Att som motionären tydligen vill göra därav dra den slutsatsen att utskottet förmenar att den

förberedande skogskursen — med skogsskolornas nuvarande utformning — är överflödig, är enligt vår mening en mycket allvarlig felbedömning. Vi anser däremot, att den förberedande skogskursen är absolut nödvändig så länge skogsskoleundervisningen ännu icke reformerats. 1956 års skogsskoleutredning föreslår att den förberedande skogskursen skall inarbetas i skogsskolorna som en första termin och att elevernas praktiska utbildning kompletteras med en skogsarbetarkurs eller skoglig ungdomskurs.

När motionären föreslår att en 4 å 5 månaders specialinriktad preparandkurs skall ersättas med en ca 12 veckors ungdomskurs synes detta vara helt orealistiskt. Yrkandet står också i uppenbar strid mot de förslag, som avgivits av 1956 års skogsskoleutredning, vilka, inom sin trånga ram, dock syftade till en förbättring av skogsskoleundervisningen. Motionärens förslag innebär enligt vår mening en så uppenbar försämring av skogsskoleutbildningen, att den kan anses vara av reaktionär karaktär.

Vi hyser den bestämda uppfattningen, att den förberedande skogskursen är nödvändig, så länge skogsskoleundervisningen har sin nuvarande utformning. Vi anser jämväl att en reformering av skogsskoleundervisningen är synnerligen angelägen och att en sådan reform bl. a. bör innebära kursens inlemmande i skogsskolorna.

Den av motionären eftersträfvade kostnadsbesparingen torde på ett vida ändamålsenligare sätt kunna ernås genom indragning av statsanslaget till de tillfälliga skogsskolorna Östad och Bjärka Säby. De nuvarande svaga konjunkturerna för skogsbruket och därav följande minskad efterfrågan på arbetskraft synes uppenbarligen nödvändiggöra en omprövning av frågan om de vidtagna provisoriska åtgärderna för utökning av antalet skogsskoleelever. Detta får så mycket större betydelse mot bakgrunden av att en ytterst angelägen reformering av skogsskoleundervisningens *kvalitativa* utformning av statsfinansiella skäl hittills fått anstå.

Styrelsen för statens skogsmästarskola har i yttrande den 23 februari 1959 uttalat att styrelsen f. n. ej kan tillstyrka nedläggande av den förberedande skogskursen. Skolstyrelsen har därvid anfört.

Statens förberedande skogskurser har enligt av domänstyrelsen utfärdad instruktion den 22 dec. 1949 till uppgift »att meddela kunskap och färdighet i skogsarbeten för inträde vid Kungl. skogshögskolan, statens skogsmästarskola och statens eller därmed jämförlig skogsskola». Den skogliga ungdomskursen har enligt skogsstyrelsens normalplan G 102 som utbildningsmål grundläggande utbildning för blivande skogsarbetare och skogsägare. Eleverna skall bibringas dels kunskaper om skogsbruket och dels kunskaper och färdighet i vanliga förekommande arbeten. Tyngdpunkten ifråga om arbetskunskap skall ligga på »huggnings- och återväxtarbeten». Utbildningstiden vid förberedande skogskurs är cirka 16 veckor, vid ungdomskurs cirka 12 veckor. Även inträdesåldern är rätt olika, nämligen vid förberedande skogskurs 24—26 år, vid ungdomskurs mellan 16 och 20 år. Vid jämförelse av de båda kursernas uppgifter och längd samt elevernas medelålder synes framstå som klart att ungdomskursen ej i nuvarande läge avser att ersätta den förberedande skogskursen.

Styrelsen för statens skogsmästarskola har tidigare vid två tillfällen avgivit remissyttranden som delvis berör denna fråga, nämligen Yttrande över de likalydande motionerna I: 239 och II: 278 om utökning av antalet elever vid skogsmästar- och skogsskolorna, avgivet den 22 februari 1957, samt Yttrande angående betänkande rörande statens skogsskolor, avgivet den 27 september 1957. I speciellt det senare av nämnda yttranden har styrelsen

uppmärksammat problemet med förberedande skogskurser och anmält, att därest dessa kurser slopas, skulle styrelsen för statens skogsmästarskola återkomma med en begäran om att för skolans del ordna någon form av förberedande skogskurs för de elever vid skogsmästarskolan, som rekryterats andra vägar än via skogsskolorna. Styrelsen har icke anledning att nu ändra uppfattning i denna fråga.

Med anledning av motionärens uttalande, att ett nedläggande av förberedande skogskursen skulle innebära en kostnadsbesparande rationalisering får styrelsen framhålla, att eleverna vid ungdomskurs har ett bidrag av 5:—/dag och därtill fri resa till och från kursen, under det att eleverna vid förberedande skogskurs ej åtnjuter sådant bidrag. Det synes av bland annat denna anledning tveksamt om den föreslagna omläggningen skulle medföra någon besparing.

I sitt betänkande, kap. XII, s. 73 har skogsskoleutredningen anfört: — — — »Enligt nuvarande inträdesfordringar gäller i fråga om praktiska förkunskaper att sökande skall under minst 20 månader ha deltagit i de vanligast förekommande skogsarbetena samt ha genomgått statens förberedande skogskurs eller därmed likvärdig kurs. Den förberedande skogskursen som i nuvarande form infördes år 1950 har icke givit enbart goda erfarenheter. Sökande har alltför länge fått vänta på inträde, och den grundläggande utbildning i verktygsvärd och arbetsteknik som kursen främst avser att ge kommer för sent i utbildningen. När den skogliga yrkesutbildningen för arbetare nu utbygges är det naturligt att sökande till skogsskolorna på ett mycket tidigt stadium bör skaffa sig sådan utbildning hos någon av skogsvårdsstyrelsernas ungdomskurser. Den nuvarande förberedande skogskursen kan då slopas och de delar av densamma som närmare sammanhör med undervisningen vid skogsskolorna inlemmas i denna undervisning. Av följande kapitel framgår att denna omständighet medverkar till viss förlängning av skogsskolekursen» — — —. Styrelsen för statens skogsmästarskola anser det icke vara riktigt att nedlägga förberedande skogskursen utan att vidtaga de övriga åtgärder som utredningen förutsätter i samband härmed.

Beträffande konsekvensen för skogsmästarskolan av förberedande skogskursens nedläggande får styrelsen framhålla följande. I sitt yttrande den 27 september 1957 rörande skogsskoleutredningens betänkande har styrelsen för statens skogsmästarskola bland annat anfört: »För skogsmästarskolans del innebär ett nedläggande av de förberedande skogskurserna att en förutbildning på ett eller annat sätt måste ordnas för den kategori sökande till skolan som icke genomgått skogsskola. Styrelsen anser denna fråga utgöra ett allvarligt problem för skolan. En förutbildning som ersätter förberedande skogskurs torde vara möjlig att förlägga till skolan om så skulle visa sig lämpligt. För genomförande härav erfordras också såväl medel som en ökning av lärarkåren. Den korta remisstiden medger intet närmare övervägande av frågan. Därest utredningens förslag om den förberedande skogskursens slopande bifalles har emellertid styrelsen för avsikt att efter särskild utredning inkomma med förslag om erforderliga anstalter och anslag för den angivna förutbildningens ordnande.» Styrelsen vill i detta sammanhang anmäla att oavsett frågan om förberedande skogskursens vara eller icke vara en viss ytterligare förutbildning kan komma att visa sig erforderlig för de sökande till statens skogsmästarskola som tidigare icke genomgått skogsskola, därest dessa skulle öka i antal. Så kan exempelvis bli fallet på grund av att ett allt större antal studenter under senare år sökt inträde vid skolan.

I yttrande den 23 februari 1959 har Svenska skogsmästareförbundet anfört följande.

Svenska Skogsmästareförbundet biträder 1956 års skogsskoleutrednings, liksom motionärens, uppfattning att statens förberedande skogskurs icke givit enbart goda erfarenheter, då dels sökande alltför länge får vänta på inträde, dels att denna grundläggande kurs kommer alltför sent i utbildningen. Härtill bidrager även det förhållandet att kursernas sammanlagda utbildningskapacitet i icke oväsentlig grad understiger de mottagande skolornas sammanlagda kapacitet.

Skogsskoleutredningen har ansett att de förberedande skogskurserna helt kan slopas och ersättas med skogsvårdsstyrelsernas ungdomskurser samt viss utbyggnad av skogsskoleutbildningen. Några övergångsformer av grundutbildning för dem, som inriktat sig på utbildningen vid skogliga läroanstalter, men som nu är för gamla att vinna inträde vid ungdomskurs, har icke diskuterats. Ett mycket stort antal praktikanter torde för närvarande planera sin framtid och sina studier i tro att nuvarande inträdesfordringar till skogliga läroanstalter skall fortfa ra att gälla. Härtill kommer även det förhållandet att om ungdomskurs skall ersätta förberedande skogskurs detta sannolikt kommer att försvåra inträdet vid skogliga läroanstalter för sådana duktiga skogsarbetare, vilka relativt sent börjat intressera sig för vidareutbildning. Svenska Skogsmästareförbundet finner det för sin del befogat att, där est den av skogsskoleutredningen och motionären föreslagna avvecklingen av förberedande skogskurserna och ersättande med ungdomskurser skulle beslutas, under en övergångsperiod särskilda utbildningskurser anordnas för dessa kategorier, antingen i form av modifierade förberedande skogskurser eller såsom särskilda yrkesutbildningskurser utformade så att de med dela en utbildningsnivå som motsvarar den som ernås vid ungdomskurserna. Förbundet finner det dock troligt att en sådan övergångstid måste göras relativt lång, främst med hänsyn till det stora antalet praktikanter i dessa kategorier. Skogsmästareförbundet vill dock betona att ungdomskurserna med sin nuvarande utformning icke kan ersätta förberedande skogskurserna utan genomgripande utbyggnad av undervisningens längd och yrkesinriktning.

För skogsmästareutbildningens vidkommande innebär ett nedläggande av de förberedande skogskurserna och utbyggnad av utbildningen vid skogsskolorna med anledning av detta att en förutbildning på något sätt måste ordnas för den kategori sökande till skogsmästarskolan, vilka ej genomgått skogsskola. Förbundet förutsätter att hänsyn tages till detta vid utformning av den skogliga grundläggande utbildningen.

Förbundet vill i detta sammanhang betona vikten av att praktiktiden utformas på ett riktigt och mera planmässigt sätt än vad som nu sker. Skall åldersgränsen för sökande till skogliga utbildningsanstalter kunna sänkas är detta ett oeftergivligt krav.

Därest den grundläggande skogliga utbildningen omorganiserar i anledning av ifrågavarande motion hemställer Svenska Skogsmästareförbundet att hänsyn tages till vad som anförts i detta yttrande.

Skogsstyrelsen har i yttrande den 25 februari 1959 anfört bl. a. följande.

I motionen hemställes att den förberedande skogskursen avvecklas och ersättes med någon av de ungdomskurser som anordnas av skogsvårdsstyrelserna. Liknande förslag framlades, såsom framhållits i motionen, av 1956 års skogsskoleutredning. De sakkunnigas motiv härför var bl. a. att den förberedande kursen kommit för sent i utbildningen. I skogsskoleutred-

ningens betänkande angavs dock att vissa ämnen kunnat uteslutas vid skogsskolorna exempelvis arbetarskydd, sjukvård och sprängning, på grund av att dessa slutbehandlats vid de förberedande kurserna. Slopandet av ifrågavarande kurser skulle därför medföra att dessa ämnen överflyttades till skogsskolorna. Eftersom skolornas undervisningsplan emellertid redan nu vore alltför hårt ansträngd kunde detta ske endast om undervisningstiden förlängdes. Även andra orsaker motiverade en förlängning av studietiden vid skogsskolorna. I sitt remissvar på skogsskoleutredningens betänkande biträdde skogsstyrelsen de sakkunnigas förslag om att grundutbildningskurser borde ersätta de förberedande skogskurserna. Under en viss övergångsperiod borde sistnämnda kurser dock bibehållas, möjligen i modifierad form, för dem som inriktat sig på inträde till skogsskola men vore för gamla att lämpligen delta i ungdomskurs.

Förutsättningen för att de förberedande skogskurserna skall kunna slopas är, att skogsskolornas undervisningstid i viss grad förlänges. Orsakerna härtill är bl. a. följande.

1. Den förberedande skogskursen har haft karaktären av propedeutisk kurs för skogsskolorna genom att den vant eleverna vid studiearbete samt utgjort en nyttig repetition i skoglig terminologi och allmänt skogligt tänkande. Därigenom har eleverna ställts på ungefär likvärdig nivå vid inträdet till skogsskolorna, och studiearbetet har på så sätt kunna startas utan nämnvärda tidsförluster.

2. Vid jämförelse mellan kursplanerna för 12-veckors ungdomskurs och förberedande skogskurs kan konstateras att uppläggningsen av utbildningen i stort ett är likartad och har samma mål, nämligen att ge en grundläggande utbildning i skogsbruk, framför allt i arbetstekniska ämnen. Vissa ämnen på det teknologiska området har dock givits avsevärt större utrymme vid de förberedande kurserna. Trots likheterna i kursplanerna ligger det inhämtade kunskapsmålet på ett högre plan vid en förberedande skogskurs än vid en ungdomskurs. För det första är utbildningstiden i den förra kursen i allmänhet cirka en månad längre än i den senare. För det andra är eleverna betydligt äldre i förberedande skogskurs än i ungdomskurs (medelålder vid förberedande skogskurs cirka 24 år och vid ungdomskurs cirka 16—17 år) och dessutom utvalda bland en elit av skogligt yrkesfolk. Elevernas mognad medför att undervisningen kan bedrivas avsevärt intensivare vid förberedande skogskurs. Vid denna användes också mer kvalificerad lärarpersonal än vid ungdomskurs.

3. Av orsaker som nämnts under punkt 2 kan vissa teknologiska ämnen slutbehandlas vid den förberedande kursen, något som knappast låter sig göra vid en grundutbildningskurs med elever i 16—17-årsåldern.

Enligt vad som framförts i motionen skulle slopande av den förberedande skogskursen innebära kostnadsbesparingar. Kostnaderna per elevdag torde dock vara i stort sett jämförbara vid ungdomskurs och förberedande skogskurs. Visserligen är lärarkostnaderna högre vid den förberedande kursen, men denna merkostnad uppvägs mer än väl av att deltagare i grundutbildningskurs i motsats till deltagare i förberedande kurs uppbär elevunderstöd med 5 kronor per dag. Någon egentlig besparing torde därför förberedande kursens ersättande med ungdomskurs knappast innebära. Skogsstyrelsen har i sitt yttrande över skogsskoleutredningens förslag framhållit att ökade ekonomiska resurser erfordras för den utvidgning av den skogliga yrkesutbildningen som är nödvändig, om samtliga de elever som aspirerar på inträde vid skogsskola skall kunna beredas möjlighet att genomgå grundutbildningskurs.

Enligt vad som framgår av det anförda vill skogsstyrelsen visserligen till-

styrka att den förberedande skogskursen avvecklas och ersätts av sådan grundutbildningskurs, som anordnas av skogsvårdsstyrelse eller annan kursanordnare men är beredd göra detta endast under förutsättning att undervisningen vid skogsskolorna utbygges i erforderlig utsträckning och att vid sidan av grundutbildningskurserna viss särskild undervisning anordnas under en övergångsperiod.

I yttrande den 25 februari 1959 har *Sveriges skogsägareförbund* anfört följande.

Statens förberedande skogskurs inrättades 1950 och i samband därmed uppställdes som villkor för inträde vid Skogshögskolan och skogsskolorna, att vederbörande genomgått en sådan kurs. Som motionären antyder, har det emellertid visat sig att kursen i sin nuvarande form icke är lämpligt utformad för detta ändamål utan såväl i samband med skogsskolornas som Skogshögskolans omorganisation har den tagits upp till omprövning. Sålunda har 1956 års skogsskoleutredning i sitt betänkande angående den framtida organisationen av undervisningen vid statens skogsskolor (SOU 1957: 32) föreslagit att den förberedande skogskursen slopas som inträdesfordran vid skogsskolorna. Kungl. Maj:t har förbundet vederligt ännu icke tagit ställning till detta förslag.

Vad Skogshögskolan beträffar är dess organisation föremål för en pågående utredning genom 1956 års Skogshögskole- och skogsforskningsutredning, därvid även frågan om den förberedande skogskursen lär komma att omprövas. Utredningens betänkande och förslag har ännu icke framlagts.

Redan av det anförda torde framgå, att den av motionären anförda frågan — den förberedande skogskursens avveckling och ersättande med någon av de ungdomskurser, som under skogsstyrelsens överinseende anordnas av skogsvårdsstyrelserna vid deras skogsbruksskolor — synes vara för tidigt väckt. Kungl. Maj:ts ställningstagande till skogsskoleutredningens förslag liksom 1956 års Skogshögskole- och skogsskoleutrednings betänkande måste enligt förbundets mening föreligga innan den av motionären väckta frågan kan tagas upp till behandling.

Slutligen har *domänstyrelsen* i sitt den 26 februari 1959 avgivna yttrande anfört i huvudsak följande.

Med hänvisning till 1956 års skogsskoleutredning får styrelsen instämma i att de förberedande skogskurserna icke helt ha erhållit den funktion, som avsågs då de inrättades år 1950. Däremot kan styrelsen icke instämma i att dessa numera äro helt överflödiga och kunna ersättas med någon av de ungdomskurser, som under skogsstyrelsens överinseende anordnas av skogsvårdsstyrelserna vid dessas skogsbruksskolor.

Vid de förberedande skogskurserna bedrivs förutom grundläggande skogsarbetarutbildning en ganska omfattande utbildning i de delar av skogsteknologien (transport, vägarbete, dikning), som ej går att hänföra till den grundläggande arbetarutbildningen utan sammanhör närmare med undervisningen vid skogsskolorna och således utgör en direkt inledning till denna undervisning. Ovannämnda delar av skogsteknologien omfattar drygt 200 timmar eller 25 % av studietiden vid de förberedande skogskurserna. Härtill kommer att de praktiska övningarna givits en sådan uppläggning att eleverna under hela studietiden få övning i praktisk befälsföring.

Skogsbruket har under de sista tio åren undergått en betydande utveckling och nydaning på snart sagt alla områden. Detta har bl. a. medfört ett krav på en mera intensiv arbetsledning och därmed behov av ökade kun-

skaper hos de skogsskoleutbildade. Särskilt har detta varit fallet på det skogsteknologiska området. Skogsskolornas studieplan har trots denna utveckling icke gjorts till föremål för någon tidsmässig förlängning. Att i sådant läge ytterligare belasta undervisningen vid skogsskolorna med det pensum, som nu genomgås på de förberedande skogskurserna är ogörligt. Ett slopande av de förberedande skogskurserna förutsätter därför att skogsskolornas studietid ovillkorligen förlänges samt att sökande till skogsskola skall ha genomgått grundläggande kurs för skogsarbetare.

Ett ersättande av de förberedande skogskurserna i enlighet med motionen kommer även att innebära ökade anspråk på skogsvårdsstyrelserna både beträffande utbildningskapacitet och ekonomiska resurser. Detta kommer troligen temporärt att medföra att utbildningsvolymen för den grundläggande skogsarbetarutbildningen måste skäras ned. Detta måste anses vara olyckligt dels med hänsyn till att den grundläggande skogsarbetarutbildningen ännu ej är utbyggd till önskvärd nivå, dels med hänsyn till att antalet ungdomar som bör erhålla ordnad yrkesutbildning är störst i början av 1960-talet.

Av ovanstående torde framgå att ett bifall till motionen utan vidtagande av andra åtgärder för reformering av skogsskoleutbildningen skulle sönderbryta utbildningen. Vad som föresvävat motionären torde emellertid vara att denna utbildning i sin nuvarande form är mycket otillfredsställande utformad i fråga om rekrytering och förberedande undervisning, vilket medför en utomordentligt hård press på dem som söka sig till banan och gör en viktig del av utbildningen ineffektiv. Enligt styrelsens mening måste frågan fortast möjligt upptagas och statsmakterna fullfölja de tankegångar som kommit till uttryck i jordbruksutskottets utlåtande nr 1/1958 genom sådan omläggning av skogsskoleundervisningen som förordats i 1956 års skogsskoleutrednings betänkande (SOU 1957: 32).

III. Utskottet

Vad först angår det motionsledes framförda förslaget, syftande till en avveckling av de förberedande skogskurserna och ett ersättande av dessa kurser med av skogsvårdsstyrelserna anordnade ungdomskurser, synes detta nära anknyta till de synpunkter på berörda utbildning, som anfördes av 1956 års skogsskoleutredning i dess för 1958 års A-riksdag redovisade betänkande. Vid utskottets ställningstagande i fjol till Kungl. Maj:ts på sagda betänkande grundade förslag i ämnet uttalade utskottet bland annat, att det ville fästa uppmärksamheten på utredningens konstaterande att de förberedande skogskurserna icke givit enbart goda resultat. Utskottet pekade härvid på att sökande alltför länge får vänta på inträde i dylik kurs liksom också på att kursen kommer för sent i utbildningen. Med hänsyn till angivna förhållanden förutsatte utskottet att Kungl. Maj:t vid sitt fortsatta övervägande av frågan om skogsskoleundervisningens organisation särskilt beaktade ifrågavarande spörsmål. Den mening utskottet sålunda gav uttryck åt vill utskottet ånyo framföra i förevarande sammanhang. Däremot anser sig utskottet ej kunna på grundval av innehållet i motionen I: 355 och de över densamma avgivna remissyttrandena förorda ett utbyte av de för närvarande förefintliga förberedande kurserna mot ungdomskurser av lämp-

lig längd i skogsvårdsstyrelsernas regi. Utskottet har emellertid icke något att erinra mot att förslaget i fråga närmare prövas i samband med Kungl. Maj:ts förut omförmälda övervägande.

Även det andra motionsyrkande som utskottet har att behandla i anslutning till Kungl. Maj:ts anslagsäskanden rörande statens skogsskolor och förberedande skogskurser, nämligen förslaget om att statligt driftsbidrag skall utgå till den av en stiftelse drivna skogsskolan i Gammelkroppa, har tidigare varit föremål för utskottets bedömning. Sålunda anmäldes i 1958 års statsverksproposition, att hemställan gjorts av huvudmannen för nämnda skola om ett dylikt bidrag av ungefär samma storlek som det i motionerna I: 174 och II: 231 förordade. I likhet med Kungl. Maj:t avstyrkte utskottet bifall till nyssberörda hemställan. Riksdagen beslöt sedermera i överensstämmelse härmed. Enligt utskottets uppfattning har ej skäl förebragts som motiverar ändring av den från riksdagens sida förra året i ämnet intagna ståndpunkten.

Beträffande slutligen Kungl. Maj:ts medelsberäkningar samt olika förslag och uttalanden under de i statsverkspropositionen upptagna rubrikerna avseende anslag till avlöningar, omkostnader samt byggnads- och underhållsarbeten vid statens skogsskolor — i vilka anslag jämväl inräknas medel till tillfälliga skogsskolekurser och statens, under domänstyrelsen hörande skogskurser — ävensom avseende anslag till bekostande av de kurser av sistnämnda slag som skogsstyrelsen svarar för, har utskottet icke någon invändning att framställa mot desamma. I enlighet härmed tillstyrker utskottet likaså Kungl. Maj:ts framställning om anvisande av 535 000 kronor å tilläggsstat till gällande riksstat för omedelbart återuppförande vid Bispgården av en genom brand spolierad byggnad, varvid i nybyggnaden skall inrymmas bland annat elevrum för 20 vid skogsskolan och 10 vid en nyinrättad förberedande skogskurs studerande ungdomar.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

A. att motionen I: 355 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

B. att riksdagen måtte avslå det i motionerna I: 174 och II: 231 framförda yrkandet om statligt driftsbidrag till Stiftelsen Värmlands och Örebro läns skogsskola i Gammelkroppa;

C. att riksdagen må

1) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, till *Ersättning till domänverkets fond för utgifter vid statens skogsskolor m. m.: Avlöningar* å riksstaten för budgetåret 1959/60 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 538 400 kronor,

2) med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 174 och II: 231, såvitt nu är i fråga, till *Ersättning till domänverkets fond för utgifter vid sta-*

tens skogsskolor m. m.: Omkostnader m. m. å riksstaten för budgetåret 1959/60 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 663 800 kronor,

3) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, till *Byggnads- och underhållsarbeten vid statens skogsskolor m. m.* å riksstaten för budgetåret 1959/60 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 60 400 kronor,

4) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, till *Förberedande skogskurser* å riksstaten för budgetåret 1959/60 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 64 300 kronor;

D. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, till *Byggnads- och underhållsarbeten vid statens skogsskolor m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1958/59 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 535 000 kronor.

Stockholm den 12 mars 1959

På jordbruksutskottets vägnar:

ANDERS PETTERSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Lage Svedberg*, Sigfrid Larsson*, Eskilsson*, Nils Hansson, Hjalmar Nilsson, Mossberger*, Gunnar Berg, Johan Persson, Hedström och Franzén*;

från andra kammaren: herrar Pettersson i Dahl, Jonsson i Strömsund, Östlund, Lindström, Anthby*, Arweson, Eliasson i Moholm, Rimås*, Jönsson och Franzén i Motala.

* Ej närvarande vid justeringen.